

VÍRA JAKO ŘEMEN

40 dní s Bibli 2021

Lukáš 7,1-10

1. Důstojník s lidskou tváří

Na všechny obyvatele galilejského města Kafarnaum muselo zapůsobit to, co čteme o něco dříve v Lk 4,40: „*Všichni k němu přiváděli své nemocné, kteří trpěli rozličnými neduhy; on vzkládal ruce na každého z nich a uzdravoval je.*“ Uzdravování nemocných bylo neoddelitelnou součástí Ježíšovy služby. Zjevoval touto službou podstatu Boha jako Boha mocného a zároveň plného soucitu a milosrdenství.

A zprávy o Ježíšových uzdravováních se jistě donesly i ke sluchu setníka z našeho příběhu: „*Jeden setník tam měl na smrt nemocného služebníka, kterého si velmi cenil*“ (v. 2). Setník neboli centurion byl velitel nad 60-100 vojáky. Je možné, že to nebyl Říman, protože vojáci v Sýrii se rekrutovali spíše z domorodých obyvatel a tvořili zejména jakési pomocné prapory. Každopádně to ale byl pohan, jak je tam naznačeno. Jeden setník měl své působíště také v Kafarnaum. Dočteme se o něm, že měl služebníka – tedy patrně období jakéhosi důstojnického sluhu, dosl. ovšem *otroka*. Mít otroka nebylo pro tehdejší pohanský svět vůbec ničím nenormálním. Ba právě naopak. V lepší společnosti bylo zcela běžné, že se o domácnost a jiné věci starali otroci. Společnost svobodných stavěla na práci otroků. Takový otrok často nebyl považován za víc než kus inventáře. Tak s ním bylo i zacházeno. Byli zcela bezprávní. Zde je ovšem cítit něco víc. To, že byť to byl otrok, jeho pánovi na něm záleželo. Je tam řečeno, že si jej velice cenil či vážil. Je v tom cítit projev obyčejné lidskosti. Těžká nemoc jako by najednou smazala všechny stavovské rozdíly a zůstali zde již jen lidé, kterým na sobě záleží. Život vojenský je život tvrdý, život kázně a poslušnosti. A přesto je sympatické vidět na člověku žijícím v přesně daném a velice přísném systému kus obyčejné lidskosti. Takové projevy ukazují to, o čem mluvil Komenský: „Lidskost není docela v pořádku, ale není docela ztracena“.

Svou lidskou tvář onen centurion ovšem prokázal i jinak, jak tam čteme. Ač sám nebyl židovského původu, přece respektoval prostředí, ve kterém se nacházel. Zamiloval si židovský národ, ve kterém žil. A svou lásku k němu projevil i prakticky: Postavil jim v Kafarnaum synagogu. Musel to tedy být i člověk značně zámožný. Vynaložil nemalé prostředky na něco, čeho ani nebyl součástí. Jen, aby podpořil ty, mezi kterými žije, i když není „z nich“. Židé se obecně pohanů stranili, ale zdá se, že na rovině osobních vztahů to mohlo být i jiné. Toto je jeden z příkladů, kde lidskost vítězila nad převládajícím systémem.

2. Orodovníci

Když tedy setníkův otrok onemocněl na smrt (dosl. „chystal se skonat“), rozpomeno se velitel na Ježíše. Co o něm věděl? Nevíme? Jistě však věděl o Ježíšově moci a službě nemocným. Posílá proto židovské starší, představené města, aby za Ježíšem zašli a požádali jej o pomoc pro jeho otroka. Starší Ježíše vyhledají a osloví ho: „*Je hoden, abys mu to udělal; neboť miluje náš národ, i synagogu nám vystavěl*“ (v. 4-5). Podstatou jejich přimluvy je, že centurion „je hoden“, aby mu Ježíš pomohl. S tímto je ale setník jistě neposlal. To je jejich dodatek k žádosti. Je to lidsky pochopitelné. Právě tak, jako centurion miloval židovský národ a podporoval jej, i zástupci židovského národa si váží jej a přejí mu dobro. Je to vlastně projev jejich lásky, že se snaží, seč mohou Ježíše přesvědčit, aby jej vyslyšel. Možná se báli, že by mohl odmítnout z důvodu, že centurion je pohan a voják římské armády. I oni žili v dobovém schématu, ve kterém židé s pohany jednoduše „nekamarádi“. A totéž pochopitelně předpokládají i u rabiho Ježíše. Báli se, že by mohl odmítnout. Proto kladou takový důraz na setníkovy zásluhy. Něco ve smyslu: My víme, že je to pohan, ale on opravdu a upřímně miluje náš národ – a představ si, Ježíši, co udělal; i synagogu nám postavil. No, považ, kdo z pohanů, dokonce vojáků, by něco takového udělal? Je proto hoden, abys mu pomohl, abys jej vyslyšel. Měl bys ho vyslyšet – pro ty jeho zásluhy bys jej neměl odmítnout.

Možná ještě neviděli to, že Ježíš nehledá a nepotřebuje od lidí nějaké předběžné zásluhy, aby jim projevila Boží lásku a milosrdenství. Přesto zde vystupují jako lidé, kteří mají účast na osudu druhého, byť je dělí náboženská a řekněme i politická příkop. Mohou si navzdory dobové situaci být navzájem bližními.

Přimlouvají se za setníka u Ježíše. Mohou nám být povzbuzením, abychom i my měli účast na osudu svých bližních – třeba v přimluvné modlitbě.

3. Víra jako řemen

Orodovníci apelují na Ježíše setníkovými zasloužilými činy. Ale je zajímavé, že setník sám to vnímá úplně jinak. Když se Ježíš přiblíží k jeho domu: „...poslal setník své přátele se vzkazem: *'Pane, neobtěžuj se; vždyť nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu. Proto jsem se ani neodvážil k tobě přijít'*“ (v. 6-7). Židovští starší říkali: Je hoden, abys mu pomohl. On sám říká: Nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu. Pro setníka jeho láska k židovskému národu a bohaté mecenášství v tomto případě nic neznamenají. Neohání se jimi. Nevíme, co si o Ježíšovi přesně myslel, koho v něm spatřoval. Ale spatřoval v něm jistě někoho, kdo je větší než on. I on to jistě mohl postavit na tom, že je takový filantrop a mecenáš židovského národa, tak by přece ten Ježíš, který k tomuto národu patří, mohl na oplátku pomoci jemu. Ale nic takového u něj nevidíme. To je přece samozřejmé, že mám úctu k lidem a jsem ochoten jim pomáhat. To přece není směnná komodita za nějaké protislužby. Ne. Setník nestojí před Ježíšem jako zasloužilý donátor, ale stojí před ním jako docela obyčejný potřebný člověk v nouzi a obavách, který má velký respekt, a také naprostou důvěru v Ježíšovu moc a pomoc. Vše, čím se tak proslavil ve svém městě, odkládá v šatně, nechává to stranou a přichází se slovy: „Nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu“. Uznává, že Ježíš, ten rabi z Nazaretu, je mnohem „vyšší šarže“ než on, u které si nemůže nic nárokovat. Ale zároveň cítí, že může Ježíše požádat a že mu může důvěřovat.

Jeho víra v Ježíše je absolutního rázu. Nejsem hoden, abych je mě přišel, ale vždyť ani nemusíš: „*Dej rozkaz, a můj sluha bude zdrav. Vždyť i já podléhám rozkazům a vojákům rozkazují; řeknu-li některému 'jdi', pak jde; jinému 'pojď sem', pak přijde; a svému otroku 'udělej to', pak to udělá.*“ (v. 7-8). Jsou jistě různé druhy a projevy víry. Víra více hloubavá, filosofická nebo víra více praktická anebo víra abychom tak řekli „po vojensku“. Takovou se vyznačoval onen setník. Jeho víra byla takové, jakým byl jeho život, taková, jak vnímal svět. A v jeho světě jednoznačně platilo: Co já dostanu jako befel, musím splnit a co rozkáží sluhům či vojákům já, musí bezesbýtku a hned splnit oni. A setník vnímá i Ježíše jako jakéhosi velitele, i když je mimo vojenskou mašinerii. Žádá po něm: „Vydej rozkaz“.

A Ježíš se podivil (upřímně a s radostí) tomuto nevšednímu postoji cizince: „*Když to Ježíš uslyšel, podivil se, obrátil se k zástupu, který ho následoval, a řekl: 'Pravím vám, že tak velikou víru jsem nenalezl ani v Izraeli'*“ (v. 9). Setníkův přístup byl jistě svérázný, vojenský, ale skrývala se za ním také nevšední silná a velká víra, s jakou se Ježíš nesetkal ani u vyvoleného Božího lidu izraelského. A díky neobvyklé víře setníka se mohla zjevit Ježíšova moc v ještě novým způsobem. Opravdu to dobře setník vystihl. Ježíši skutečně stačí „vydat rozkaz“, říci slovo, a to slovo se naplní. A skutečně se naplnilo. Sluha byl uzdraven, aniž Ježíš vstoupil do jeho domu.

Z tohoto příběhu si můžeme odnést mnohé. Vezměme se sebou 3 příklady:

- **Povzbuzení k lidskosti:** Vidíme zde setníka, důstojníka s lidskou tváří. Ač pocházel z prostředí, kde je hlavním zákonem rozkaz a poslušnost, dokázal projevit pozoruhodnou lidskost vůči svému otroku i vůči národu, který lidi jeho typu zpravidla rozhodně neměl v lásce. I nám je zvláště v této době zapotřebí projevů obyčejné lidskosti. Zejména teď, kdy roste frustrace a napětí ve společnosti.

- **Povzbuzení k přimluvám:** Svou možná méně nápadnou, ale přesto důležitou roli zde sehráli židovští starší. Bez nich by se setník možná ani neodvážil Ježíše oslovit. V jejich přimluvě můžeme vidět povzbuzení k tomu, co nazýváme „přimluvnou modlitbou“. Je to projev nesobecké vzájemnosti víry, že nemyslíme jen na sebe a své věci, ale že dokážeme vnímat i potřeby druhých a přinášet je Bohu.

- **Povzbuzení k víře:** A třetí povzbuzení je povzbuzení k víře, i k té řekněme „vojenské“ víře, k víře jako řemen, která má naprostou jistotu, že Ježíšovo slovo je rozkazem, který se jistě naplní. Dokážeme takto přímočaře důvěřovat Ježíšovu slovu, evangeliu?